

Poročilo o delovanju Fiskalnega sveta v letu 2017

Fiskalni svet je po Zakonu o fiskalnem pravilu (ZFisP) do konca maja vsakega leta Državnemu zboru RS dolžan oddati poročilo o delovanju v preteklem letu. Fiskalni svet je skladno s tem zakonom, sprejetim junija 2015, samostojen in neodvisen državni organ, ki pripravlja in javno objavlja ocene o skladnosti javnofinančne politike s fiskalnimi pravili. Zakon je tudi opredelil način izvajanja 148. člena Ustave RS, po katerem morajo biti prihodki in izdatki proračunov države srednjeročno uravnoreženi brez zadolževanja ali pa morajo prihodki presežati izdatke. Zagotavljanje javnofinančne uravnoreženosti le stežka prinaša politične točke na kratek rok, saj v sebi običajno nosi nepopularno sporočilo o omejitvah (rasti) izdatkov. Tudi zato je v pripravo javnofinančne politike z ocenami in mnenji vključen Fiskalni svet, kar naredi proces transparentnejši, javnost ima nad procesom večji nadzor, to pa nalaga odločevalcem večjo fiskalno in posledično tudi politično odgovornost.

Fiskalni svet je z delovanjem začel konec marca 2017, potem ko je Državni zbor RS 21. marca 2017 z več kot dvotretjinsko večino imenoval njegove člane. Pričujoče poročilo je tako prvo, ki opisuje delovanje in aktivnosti nove institucije v preteklem letu. Fiskalni svet ocenjuje, da je v letu 2017 opravil vse obveznosti, ki mu jih nalaga zakonodaja. Poročilo v prvem delu prikazuje strukturo in različne ravni delovanja Fiskalnega sveta v prvem letu njegovega obstoja. Fiskalni svet je v letu 2017 pripravil več ocen proračunskih dokumentov, ki mu jih nalaga zakonodaja, hkrati pa se je odzival na makroekonomske in ekonomsko-politične dogodke, ki so zaznamovali to leto. V drugem delu poročila so prikazane izbrane teme, ki jih Fiskalni svet podrobneje preučuje oziroma ki predstavljajo podlago za mnenja in ocene, ki jih podaja Fiskalni svet.

Prvo leto delovanja Fiskalnega sveta sta zaznamovala visoka gospodarska rast in nadaljevanje javnofinančne konsolidacije, a dolgoročna vzdržnost javnih financ s tem ni zagotovljena. Ob 5-odstotni stopnji gospodarske rasti so se okrepili javnofinančni prihodki, ki so omogočili rahel nominalni presežek salda sektorja država. Z njim se je Slovenija približala strukturnemu ravnovesju in pomembno znižala delež javnega dolga v BDP na 73,6 %.

Takšni rezultati, podprti z zelo ugodnimi cikličnimi gospodarskimi razmerami, pa ne smejo voditi k razmišljanju o zaključku naporov za dokončno konsolidacijo javnih financ. Zaradi političnih okoliščin letos niso oblikovani ukrepi, med drugim za omejitev rasti izdatkov države, ki bi zagotovili nadaljevanje ugodnih javnofinančnih trendov oziroma vodili k dolgoročni vzdržnosti javnih financ. Podobno je tudi mnenje Evropske komisije v predlogu priporočil Sloveniji glede vodenja ekonomskih politik, pripravljenih v maju 2018.

Slovenija namreč ostaja kljub dobrim gospodarskim rezultatom izpostavljena tveganjem z vidika javnofinančne vzdržnosti. Javni dolg je previsok, srednjeročni fiskalni cilj z rahlim strukturnim presežkom še ni dosežen, Slovenija pa je med državami EU, v katerih naj bi se javnofinančni stroški zaradi staranja prebivalstva in temu nezadostno prilagojenih sistemov socialne zaščite najbolj povečali. Visoke stopnje gospodarske rasti, ki jih omogoča trenutna svetovna konjunktura ob hkratnih rekordno nizkih obrestnih merah, ne bodo vztrajale na daljši rok in omogočale ugodnih javnofinančnih gibanj. Načelo previdnosti (kot ga zahteva 4. čl. Zakona o fiskalnem pravilu) mora biti zato ob negotovostih, ki se pojavljajo ob načrtovanju proračunov sektorja država (nekatero od njih so obravnavane v izbranih temah Poročila o delovanju Fiskalnega sveta v letu 2017) pomembno vodilo javnofinančnega odločanja.